

„Keiner von uns lebt nämlich für sich selbst und keiner stirbt für sich selbst.“

(Paulus an die Römer 14:7)

„Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal meg önmagának...“

(Pál apostol, Rómaikhoz írt levél 14:7)

Am 03. Januar 2025 ist Zsolt Vitéz von den Familienangehörigen, von zahlreichen Stadtbewohner, Bekannten, Freunden und von ehemaligen Schülern der Dienes Valéria Grundschule, im Unterstädtischen Friedhof in Szekszárd, auf seinen letzten Weg begleitet worden.

Mit Zsolt Vitéz der am 15. Dezember 2024 verstorben ist, verloren die in Szekszárd, im Komitat Tolna, und in Ungarn lebenden Ungarndeutschen einen von ihren hervorragenden Persönlichkeiten.

Zsolt Vitéz wurde am 11. Mai 1944 in einem kleinen Dorf, im Komitat Tolna: Murga, als mittleres Kind einer schwäbischen Familie geboren. Sein Vater, Henrik Vitéz (von Werner, magyarisierte er seinen Namen), seine Mutter hieß Melania Weiss. Die traditionell bürgerlichen Werte der Familie, die er von seiner Kindheit an geerbt hat, bestimmten sein ganzes Leben. Er begann seine Grund- und Mittelschulausbildung zu einer Zeit, als die Deutschen in Ungarn völlig entrechtet waren, so dass er einen holprigen Weg von der Dorfschule zum Gymnasium in Szekszárd, und dann zur Pädagogischen Hochschule in Pécs hatte.

1967 begann er zusammen mit seiner Frau als frischgebackener Lehrer mit einem Drei-Fächer-Diplom in einer kleinen Dorfschule zu unterrichten. Er blieb Lehrer als Direktor der kleinen Schule, als Leiter der größten Kultureinrichtung von Sárköz, als Aufseher der Kulturabteilung von Szekszárd, dann als Leiter der Abteilung, später, als er zum stellvertretenden Leiter der Kulturabtei-

lung des Komitats ernannt wurde, und auch im Jahre 1989, als er Direktor - bis zu seiner Pensionierung - der damaligen Grundschule Nr. 4 (heute Dienes Valéria Grundschule) war. Er hat seine ungarndeutsche Identität - wie er es ausdrückte: „schwäbische Identität“ nie verleugnet, er hat sie angenommen und sogar gepflegt. Dies hat sicherlich dazu beigetragen, dass die Pflege der ungarndeutsche Nationalitäten-Kultur - und Sprache, in der schulischen Ausbildung auch heute noch lebendig ist. Dies hat die Dienes Valéria - Grundschule zu einer der ikonischen Nationalitäteneinrichtungen der Stadt gemacht. Er leitete nicht nur die Schule, sogar er „lebte“ auch mit ihr, vielleicht ist es nicht übertrieben zu sagen, dass er sie als sein Zuhause betrachtete. Seine Arbeit wurde von der damaligen Bildungsbehörden anerkannt, die ihm öfters Auszeichnungen für seine herausragenden Leistungen verliehen.

Im Jahr 1999 erhielt er die höchste Auszeichnung der Ungarndeutschen in Szekszárd, den Preis „Für das Szekszarder Deutschum“, und die Auszeichnung der Stadt: „Pro Urbe Szekszárd“

Im Jahr 2004 wurde ihm das „Silberne Verdienstkreuz der Ungarischen Republik“, in Anerkennung seines Lebenswerkes verliehen.

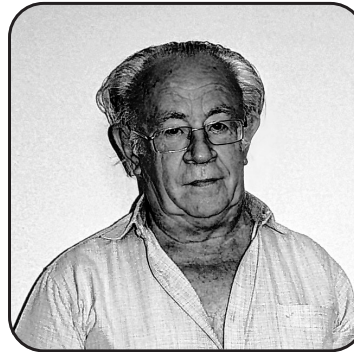
Als Glaubensbekenntnis einer der nachkommenden Generationen fühlte sich Zsolt Vitéz verpflichtet, den wirtschaftlichen und kulturellen Beitrag der seit Generationen hier lebenden ungarndeut-

schen Volksgruppe zu den vielfältigen Traditionen des Komitats Tolna darzustellen und aufzuzeigen. Dies war sein Leitgedanke, als er als leidenschaftlicher Autodidakt jahrzehntelang forschte und versuchte die Gegenstände seiner Vorfahren, in der „Schwäbischen Türkei“ zu erwerben, wodurch man etwas über das Alltagsleben der damaligen Ungarndeutschen erfahren konnte. Diese moralische Verpflichtung als Lehrer und Nachfolger leitete seine Spende, die er vor einigen Monaten mit folgenden Worten an den Bürgermeister seines geliebten Heimatdorfes richtete:

„An Murga, gegründet am 24. April 1745, dem zweiten Sonntag nach Ostern, von dreißig Familien. Meine Vorfahren und mit ihnen, auf der Suche nach einer neuen Heimat, kamen aus der Provinz Hessen, aus dem Kreis Lauternbach, aus Reinroth, Dauerhaim, und ließen sich hier nieder. Ich möchte mich an die Familien Werner, Weitzel und Neller mit einer Auswahl von Gegenständen und Dokumenten erinnern, die ich im Laufe meines Lebens sorgfältig gesammelt habe.“

Dieses kurze Zitat ist vielleicht eine würdige Zusammenfassung seiner Persönlichkeit und seines selbstlosen Charakters. Möge er so in unserem Gedächtnis und in

In Memoriam Zsolt Vitéz 1944-2024

useren Herzen bleiben. Gott, gebe Ihm die ewige Ruhe!

Ruhe sanft!

2025. január 3-án a szekszárdi alsóvárosi temetőben a családtagok, számosságuk szerint a város művelődési osztálya tanulmányi felügyelőjeként, majd osztályvezetőként, később amikor kinevezik a megyei művelődési osztály helyettes vezetőjének, és 1989-ben akkor is, amikor - nyugdíjba vonulásáig - ismét iskolát, az akkori 4. sz. (ma Dienes Valéria Grundschule) Általános Iskolát igazgatta. A magyarországi német, ahogy ő fogalmazott, „sváb identitását“ soha nem tagadta, vállalta, sőt ápolta. Minden bizonnyal ez is közrehatott, hogy az iskolai oktatásban a nemzetiségi kultúra, nyelv ápolása megjelenjen, tovább éljen a mai napig is. Ezzel vált a Dienes Valéria Grundschule Általános Iskola a város egyik ikonikus nemzetiségi intézményévé. Az iskolát nem csak igazgatta, együtt is élt vele, talán nem túlzás, ha ott-honának is tekintette. A mindenkor oktatásigazgatás elismerte munkásságát, hajdanán kiváló munkáért kitüntetésekkel értékelte. 1999-ben a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat legmagasabb kitüntetésével, a „Für das Szekszarder Deutschum“ díjjal, a város pedig a „Pro Urbe Szekszárd“ emléklappal díjazta. 2004-ben munkássága elismeréseként - mintegy életműként - a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

kos, ismerős, barát és egykori diák a Dienes Valéria Grundschuleből kísérte utolsó útjára Vitéz Zsoltot. Vitéz Zsolttal, aki 2024. december 15-én, 80 éves korában hunyt el, a szekszárdi, a Tolna vármegyei és a magyarországi németiség egy újabb jelentős személyiségét veszítette el. Vitéz Zsolt 1944. május 11-én Tolna vármegye egy kis falujában, Murgán született, egy sváb család középső gyermekeként. Édesapja Vitéz Henrik (Wernerről magyarosította a nevét), édesanyját Weiss Melániának hívták. A gyermekkorban a családban örökségként kapott, a hagyományokon alapuló polgári értékrend egész életét meghatározta. Általános és középiskolai tanulmányait abban az időben kezdte, amikor a magyarországi németiség teljes jogfosztásban élt, így rögzös út vezetett a falusi iskolából Szekszárdra, a gimnáziumba, majd a Pécsi Tanárképző Főiskolára. Háromszakos friss diplomás tanárként egy vidéki kis iskolában 1967-ben kezdett tanítani feleségével. Tanár maradt a kis iskola igazgatójaként, a Sárköz nagyobb művelődési intézménye vezetőjeként, Szekszárd

város művelődési osztálya tanulmányi felügyelőjeként, majd osztályvezetőként, később amikor kinevezik a megyei művelődési osztály helyettes vezetőjének, és 1989-ben akkor is, amikor - nyugdíjba vonulásáig - ismét iskolát, az akkori 4. sz. (ma Dienes Valéria Grundschule) Általános Iskolát igazgatta. A magyarországi német, ahogy ő fogalmazott, „sváb identitását“ soha nem tagadta, vállalta, sőt ápolta. Minden bizonnyal ez is közrehatott, hogy az iskolai oktatásban a nemzetiségi kultúra, nyelv ápolása megjelenjen, tovább éljen a mai napig is. Ezzel vált a Dienes Valéria Grundschule Általános Iskola a város egyik ikonikus nemzetiségi intézményévé. Az iskolát nem csak igazgatta, együtt is élt vele, talán nem túlzás, ha ott-honának is tekintette. A mindenkor oktatásigazgatás elismerte munkásságát, hajdanán kiváló munkáért kitüntetésekkel értékelte. 1999-ben a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat legmagasabb kitüntetésével, a „Für das Szekszarder Deutschum“ díjjal, a város pedig a „Pro Urbe Szekszárd“ emléklappal díjazta. 2004-ben munkássága elismeréseként - mintegy életműként - a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

Vitéz Zsolt hitvallásának és leszámítottként mintegy kötelezettségének érezte, hogy bemutassa és felhívja a figyelmet a generációkon át itt élő magyarországi német népcsoport gazdasági és kulturális hozzájárulására Tolna vármegye sokszínű hagyományaihoz. Ez vezérelte, amikor szenvedélyes au-

todidakta gyűjtőként évtizedeken át kutatta és igyekezett megszerezni, azokat a tárgyi emlékeket, amelyek a Schwäbische Türkei területén élt felmenői, a sváb közösség használati tárgyai voltak, melyek az elődök mindennapjainak megismerésére alkalmasak lehetnek. Tanárként és leszámítottként ezen erkölcsi kötelezettség vezérelte az ajándékozási nyilatkozatát, melyet szeretett szülőfaluja polgármesterének címzett néhány hónapja a következő szavakkal:

„Murgának, melyet 1745. április 24-én, húsvét utáni második vasárnap alapította harminc család. Felmenőim és velük együtt az új hazára megelégedéssel útra keltek Hessen tartományból, Lauternbach körzetéből, Reinrothból, Dauerhaimból érkeztek és telepedtek le. A Wernereknek, Weitzeleknek, Nellereknek kívánok emléket állítani az örökölt tárgyi emlékekből, dokumentumokból álló, egy életen át gondosan gyűjtött, válogatott tárgyakkal.“ A rövid idézet talán méltó összefoglalója személyiségének, önzetlen jellemének. Így maradjon meg emlékezetünkben és a szívünkben.

A Jóisten adjon neki örök nyugodalmat! Nyugodjék békében!

Landesselbstverwaltung
der Ungarndeutschen

NCIV-KP-1-2025